

ven blev givet, ingenkunde har svaret til de Betragtninger, hvormed han saae den blive gennemført. Hvorledes end Anskuelserne ere herom, saa Meget troer jeg, at Enhver vil indrømme, at der i 1848 var noget Storlaaet i hele den Maade, hvorpaa vi deels kæmpede mod Fjenden, deels gennemførte vor indre Frihedsudvikling, at de Mænd, der arbejdede i den grundlovgivende Forsamling og med Regjeringen, i det Hele taget havde Die for det Væsentlige, ikke fæstede deres Blik paa de mangfoldige Smaaspørgsmaal, der til Tider kunne have større eller mindre Betydning, men saae de forskellige Forslag, der fremkom, støttede og bar dem igjennem som et sammenhængende Hele, saae deri en Række af Bestemmelser, hvori den ene støttede den anden og var som et nødvendigt Led i hele den Udvikling, som skulde foregaae. Der er vel mangen En, som f. Ex. taler haanligt om de saakaldte Løsteparagrapher, men det er dog dem, der have sikret os Trykkesfriheden og Forsamlingsfriheden. Der er Mange, der nødig ville gjenneføre Bestemmelsen om Ordningen af Kirkens Forhold, men der hviler dog bestandigt i den Henseende et Tryk paa Rigsdagen og en Følelse af, at der ogsaa i dette Stykke er Sammenhæng i Grundloven. Naar vi fra disse Bestemmelser vende os til det, der fornemmelig var Grundlovens Opgave, finde vi det angivet i § 2, med Tredelingen af Magten, som man dengang kaldte det: den udøvende, lovgivende og dømmende Magt. Hvad nu den udøvende og lovgivende Deel af Magten angaaer, saae Grundloven sig istand til at optage i sig de væsentligste Bestemmelser om Kongens Stilling, Ministrenes Stilling og Rigsdagens Stilling, og vi have, om der end i Tidens Løb er steet Forandringer, dog i det Hele taget levet under og fundet os vel under den Ordning, som ved Grundloven da blev givet. Men heelt anderledes stiller det sig med det 6te Afsnit af Grundloven. Det er bekjendt, at Grundlovsudvalget indbragte Forslaget til dette Afsnit, og at Regjeringen fuldstændig sluttede sig til det Forslag, som Udvalget stillede, og jeg kan forsikre Dem om, at der i dette Udvalg, som var sammensat af de meest forskelligeartede Kræfter, var en levende Følelse af, at dette 6te Afsnit var en

aldeles nødvendig og uadskillelig Deel af hele den Bygning, man opførte, og at, dersom Grundprinciperne i vor Grundlov — som Grundpillerne i den maae nævnes Offentlighed i Statsstyrelsen og en Samvirken mellem Folkets og Regjeringens Mænd i de forskjellige Statsstyrelsesgrene — tilfulde skulde gennemføres, var det ogsaa nødvendigt, at dette 6te Afsnit opretholdtes, og at Offentlighed i Retspleien og en Samvirken af Dommere og af Mænd, udgaaende fra Folket, til at dømmen i Straffesager, blev gennemført. Men, mine Herrer, vi have siden den Tid haft en Udvikling, der gik i en væsentlig anden Retning. Jeg dømmen ikke over, hvad der steer, men vist er det, at der gennem vor hele materielle og sociale Udvikling er gaaet en afgjort Stræben efter i alle Retninger at finde, hvor Ligheden, ikke blot Lighed for Loven men ogsaa den sociale Lighed, maatte kræve en eller anden Forandring, og naar man havde fundet et saadant Punkt, har man med levende Interesse, stærk Energi og en Vedholdenhed, som ofte har været priselig, altid mærkelig, sat det ene Forslag igjennem efter det andet. Seer man derimod paa disse store Spørgsmaal, og navnlig paa det her foreliggende Spørgsmaal, som Alle de, der vare med til at vedtage Grundloven, satte saa stor Priis paa, maa det vistnok indrømmes, at de ofte have været noget stedmoderlig behandlede. Naar undtages Rigsrettens Indførelse, som i det praktiske Liv ikke har kunnet have nogen væsentlig Betydning og saa Bestemmelserne i §§ 72 og 73, ere Bestemmelserne i 6te Afsnit endnu i alt Væsentligt uopfyldte. Vi have indført Mundtlighed ved Handelsretten i Kjøbenhavn, og ved mindre Sager under den kjøbenhavnske Criminalret have vi indført andre Former, men ellers i det Store og overalt i Landet undtagen i Kjøbenhavn er den criminelle og civile Retspleie endnu den samme som før 1848, naturligtvis med de Forandringer, som fulgte af Grundlovsbestemmelserne, derunder de midlertidige Bestemmelser.

Smidlertid har Regjeringen dog til forskellige Tider næret Ansæt om at bidrage Sit til at løse den Opgave, som var fillen den. Det blev overdraget Mænd at udarbejde For-